

BARTER SİSTEMİNİN İŞLEYİŞİ VE MUHASEBESİ

Sinan ASLAN

M. Ü. İ. İ. B. F. İşletme Bölümü, Öğretim Görevlisi, Dr.

Abstract: Barter is the oldest trade method. But, this method has been important again since 1980 s. Members and barter companies work in this system. Supplies and demands of members meet thanks to computer system in the barter method. Barter companies get to sale that goods can't sale in the markets. Barter procedure and it's accounting have been examined in this article.

I. GİRİŞ

Gelişen ekonomik yapı içerisinde firmalar, yeni pazarlar bulma ve yatırımların finansmanını kolaylaştıracak yeni araçlar yaratma çabası içinde bulunmaktadır. Bu açıdan barter, dünyada uzun yıllar bir finansal araç olarak kullanılmıştır. Türkiye'de ise özellikle son yıllarda bu uygulama önem kazanmıştır.

II. BARTER SİSTEMLERİNİN EKONOMİDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

II. 1. Barter Kavramının Tanımı, Gelişimi Ve Türleri

II. 1. 1. Barter Tanımı

"Barter" sözcüğü, İngilizce kökenli olup, mal ve hizmetin takas anlamını taşımaktadır. Takas, bilindiği gibi ticaretin en eski biçimidir.

"Barter" kısaca bir firmanın satın aldığı mal ve hizmetin bedelini kendi ürettiği mal veya hizmetle geri ödemesi şeklinde tanımlanır. Bu uygulamada para, bir değer saklama aracı değil, sadece bir muhasebe birimi işlevi görmektedir. Barter sistemi, bir yandan pazarlama ve satış tekniği olarak kullanılırken, diğer yandan da bir finansman tekniği olarak yarar sağlamaktadır.

Barter uygulamasında takastan farklı olarak birden fazla firma ve çok sayıda mal ve hizmet bulunmaktadır. Bunlar bire bir değil, sistem içinde faaliyette bulunmaktadır.

Barter firması ve üyeler sistemin taraflarını oluştururlar. Barter firması, sistemi örgütleyen ve işleten kurumlardır. Bu firmalar, üyelerin sistemden yararlanma esaslarını belirler, cari hesaplarını tutar ve iletişim

sistemini işletir. Böylece, mal ve hizmetlerin alıcı ve satıcılarını bir araya getirerek, işlemin gerçekleşmesini sağlar. Her firma ister belli bir süre için isterse bir işlem için sisteme üye olabilmektedir.

Barter şirketlerinin gelirleri; işlem tutarı üzerinden alınan komisyonların yanısıra giriş aidatı, aylık aidat gibi üyelerin ödemelerinden oluşmaktadır.

Firmalar, değişik örgüt modelleri biçiminde kurulabilir. Daha çok üye katılımı sağlanması için, franchising anlaşmaları ile çalışan brokerler de kullanılmaktadır.

II. 1. 2. Barter Kavramının Tarihsel Gelişimi

Bilindiği gibi takas sisteminde sadece istenen mal ve hizmete sahip olan karşı tarafı bulmak yeterli olmamakta, bu kişinin de arz edilen mal ve hizmeti kabul etmesi gerekmektedir. Ayrıca, çok çeşitli mal ve hizmetlerin değerini karşılaştırarak aradaki farkları diğer mallarla gidermek oldukça zor olmaktadır. Bu nedenle sabit bir değer belirlenerek, mal ve hizmetlerin değişiminde aracı olarak kullanılması düşüncesi oluşmuştur. Böylece modern ekonomilerde mal, hizmet ve para ilişkisinin gelişmesiyle barter uygulaması önemini kaybetmiştir.

Ancak, özellikle 1930'lu yıllarda tüm dünyayı etkileyen büyük kriz döneminde, altın rezervi ve dolar sıkıntısı yaşandığı için ticarete büyük sorunlar yaşanmıştır. Bu nedenle barter uygulaması bu dönemde tekrar önem kazanmış ve finansal bir araç olarak gelişmeye başlamıştır.[1]

En eski barter firması, 1934'de İsviçre'de kurulmuş olan Würgenossenschaft'dir. Bu kuruluşun yıllık cirosunun 1950'den 1990'a kadar 500 kat artması, dünyada barter ticaretinin hızla geliştiğini göstermektedir.

ABD'deki en eski barter kuruluşlarından biri Business Exchange'dir. Avrupa'da ise İsviçre dışında, barter kuruluşu 1983'de Almanya'da faaliyete geçmiştir.

ABD'de en önemli barter kuruluşları arasında Goodyear, United Airlines, General Motors, Fuji, 3M ve Hilton gelmektedir. Bu uygulamanın büyük çok uluslu şirketlerce tercih edilmesinin nedeni, stokların holdingin diğer firmalarına devredilmesi, böylece bilançoların aşırı stoktan kurtarılmasıdır.

Ayrıca 1995 yılında ilk kez bir barter firması hisse senetleri, ABD Nasdaq Menkul Kıymetler Borsasında işlem görmeye başlamıştır.

Günümüzde barter uygulaması, geleceğin en büyük finans olayı olarak değerlendirilmekte, 2000' li yılların başında dünya ticaretinin %50'sinin barter aracılığı ile yapılacağı öngörülmektedir. Bugün bilgisayar teknolojisindeki gelişme sayesinde iletişimin kolaylaşması ve kayıt tutma kapasitesinin artması ile barter sistemi güçlü bir araç olarak yeniden gündeme gelmiştir.

Uygulamaya Türkiye açısından bakıldığında, barter firmalarının 1990'lı yılların ikinci yarısından sonra faaliyet göstermeye başladığı dikkati çekmektedir. Günümüzde faaliyet gösteren beş firma barter işlemlerinde ABD doları, Alman markı ve Euro kullanmaktadır [2].

Öte yandan son zamanlarda barter leasing uygulamasının da yeni bir finansal araç olarak ortaya çıktığı ve giderek önem kazandığı gözlenmektedir. Barter leasing orta vadeli bir mal ve hizmet kredisidir. Tek bir barter çeki ile yapılan harcama tutarının 25000 ABD dolarını aşması durumunda ödeme, barter leasing kapsamında değerlendirilmektedir. Sistemde firma tarafından seçilen geri ödeme planına göre, aylık ödenmesi gereken borç miktarı, barter şirketinin seçtiği para birimi üzerinden belirlenir. Firma, cirosu ile alacak senetlerini teminat olarak göstermektedir. Barter leasing uygulamasına katılan bir firma her ay ödenmesi gereken borç miktarını ya barter sistemine mal ve hizmet satarak ya da nakit olarak ödeyebilmektedir [3].

II.1.3. Barter Türleri

II.1.3.1. Barter Exchange

Bu uygulamada bir broker aracılığıyla üyeler, kendi aralarında mal ve hizmet değişimi yaparlar. Bu sistem, perakende barter adını da alır. Büyük üreticiler, hizmet işletmeleri, perakende çalışan firmalar, bankalar bu sisteme katılabilmektedir.

II.1.3.2. Toptan Barter

Toptan barter işletmelerin kendi mal ve hizmetlerini, diğer işletmelerle takas etmeleri işlemleridir. Basın yayın kuruluşlarının, reklamını yaptıkları firmaların ürünleriyle reklamcılık faaliyetini takas etmeleri, buna bir örnektir.

Bu uygulamanın amacı nakit akışı temin etmektir. Böylece üretici, toptancı ve dağıtım firmaları stokta bulunan mallarını eritebilirler.

II.1.3.3. Uluslararası Barter

Bu uygulama iki şekilde oluşur.

Karşılıklı Ticaret (Countertrade) Anlaşmaları

Bu uygulama, 1970'li yılların başlarından itibaren nakit sıkıntısı çeken ülkeler ile gelişme yolunda olan ülkeler arasında yapılmıştır. Genellikle maden, tarım ürünleri ve bazı sanayi maddeleri bu ticarete konu olmuşlardır.

Bu anlaşmalar dünya ticaret hacmi içinde yaklaşık yüzde 10'yer tutarlar [4].

Diğer Karşılıklı Ticaret Anlaşmaları

Geri satın alım (buy-back), değerlendirme (offsets), kliring, üçlü ticaret veya anahtar ticaret (switch trading), diğer karşılıklı ticaret anlaşmalarıdır.

Geri satın alım anlaşması, fabrika ve teçhizat pazarlayıcılarının yatırımın gelecekteki üretimi ile ödeme yapma konusunda anlaşmalarıdır. Geri alış düzenlemeleri, karşılıklı alım veya basit trampa anlaşmalarına göre daha uzun bir dönem veya daha fazla bir miktarı içermektedir.

İthalatçı ülkede üretilen nihai ürüne özel materyallerin ve yarı mamüllerin birleştirilmesiyle ihracat yapılması dengeleyici ticaret anlaşmalarını oluşturur. Özellikle ileri teknoloji içeren malların ihracatında bu anlaşma uygulanır. Dengeleyici ticaret ayrıca, geniş kapsamlı sözleşmeleri de içermektedir. İthalatçı ülke yerel üretimi gerçekleştirmeyi ve uzun vadeli işbirliği yapmayı isteyebilir. Genellikle sivil savunma havacılığı veya diğer askeri teçhizatlarla ilgili olarak dengeleyici anlaşmalar yapılmaktadır.

Üçlü ticaret veya anahtar ticaret adını alan diğer bir karşılıklı ticaret anlaşmasında ise, bir ithalatçı ülke, borcuna karşılık olarak üçüncü ülkeden olan alacağını göstermektedir. Bu uygulamada para veya mal ya da ikisi birden üçüncü ülkeden sağlanmaktadır. Bu uygulamada pazarlarda zincir şeklinde alıcılar, satıcılar ve araçlar olduğundan, sistem oldukça karmaşıktır.

II.2. Barter Sisteminin İşleyişi

Barter sisteminde sadece, barter şirketlerine üye olarak işlem yapmak mümkündür. Barter kuruluşları internet aracılığı ile üyelerinin mal ve hizmet arz taleplerini diğer firmalara iletmektedir. Böylece bir arz-talep bilgi bankası oluşmaktadır.

Bu uygulamada malı alan firma, satın aldığı firmaya değil, sisteme borçlanmaktadır. Bu nedenle barter

kuruluşları üyelerine gösterdikleri teminatlarına göre bir satın alma limiti vermektedir.

Barter hesapları, bankadaki döviz hesabı gibi tutulur. Barter şirketi, her işlemten sonra, alıcı ve satıcı firmalara bir hesap ekstresi yollar. Barter hesaplarının muhasebesi de bankaların açtığı döviz kredi hesapları şeklinde yapılır. Ancak barter hesaplarında, döviz hesabından farklı olarak faiz, komisyon yazılmaz.

Barter şirketleri kendileri kredi açamaz, çek veremezler.

Bu uygulamada fiyat ve satış şartları serbestçe belirlenir. Barter şirketleri üyelerine müşteri bulma garantisi vermemektedir.

Firmalar, barter sistemiyle yaptıkları işlemlerde satın aldıkları mal veya hizmetin bedelinin bir kısmını nakit, bir kısmını da barter ödeme belgeleriyle yapabilirler. Barter ticaretinin yaygın olduğu ülkelerde bu oran mal bedelinin tamamını kapsamaktadır. Sistemde, mal satan firmanın hesabına alacak, alıcı firma hesabına da borç olarak kayıt yapılır. Takas işlemlerinde borçlu veya alacaklı olan firmalar, sisteme mal satarak veya sistemden mal alarak hesaplarını kapatmaktadırlar. Sisteme borçlu olup da, arz ettiği malı satılmayanlar ise, borçlarını teminat mektuplarının çözüldüğü dönemde nakit olarak ödemektedirler.

Barter kuruluşlarına üye olan firmalar, bir üyelik sözleşmesi imzalarlar. Ancak bu firmalar, sadece istedikleri mal ve hizmetlerini barter pazarına arz edebilirler, mutlaka tüm ürünlerinde bu uygulamayı kullanmak zorunda değildirler. Sisteme arz ettikleri ürünlerini bir süre sonra geri çekebilme veya süreli kota koyma hakları da vardır. Sistemde mal veya hizmet satan firma, bunların bedeli kadar sistemden alacaklı olur. Bu üye firma, alacağını, mutlaka barter sisteminde arz edilen ürünlerden satın alarak tahsil edebilir.

Firmalar, genellikle stokta bekleyen veya son kullanma zamanı geçme riski olan mallarının bilançoda stokta yer almaktansa, sistemde alacak olarak durmasını tercih etmektedirler. Açık ki, nakit olarak satılabilen bir mal, barter sisteminde arz edilmez.

II. 3. Barter Sisteminin Kullanılma Amaçları

Barter sistemi, öncelikle, finansman imkanlarının daraldığı ve finansman maliyetlerinin yükseldiği dönemlerde üyeleri nakit ödemekten kurtarmaktadır. Bu şekilde sağlanan nakit avantajı firmanın cari hesaplarında kullanılarak finansman maliyetlerinde düşüş sağlanabilmektedir.

Sistemde barter üyeleri, nakit para kullanmadıkları için faizsiz ticaret yapmaktadırlar. Faiz yükünün ortadan kalkması kar oranlarını da arttırmaktadır.

Öte yandan barter kuruluşlarına üye olan firmalar, internet aracılığıyla gerek yurt içinden gerekse yurt dışından yeni pazar imkanları kazanmaktadırlar. Kuşkusuz üye sayısı arttıkça, bu imkanlar da genişlemektedir.

Özellikle aşırı kapasite sorunu karşısında bu etki daha da önem kazanmaktadır. Çünkü sisteme, öncelikle stoklar ve aşırı kapasite arz edilmektedir.

Barter sisteminde satıcı firma, satış anlaşması yapmadan önce alıcı firmanın barter hesabını fatura bedeli kadar bloke ederek, ödemeyi riskten kurtarabilmektedir.

Ayrıca bu uygulamada, sisteme arz edilen mal ve hizmetlerle ilgili ayrıntılı bilgilerin internet yoluyla üyelerin kullanımına sunulması nedeniyle, bir reklam ortamı da sağlanmış olmaktadır.

Barter sistemi özellikle yurtdışında ilişkileri olan veya dışa açılmayı hedefleyen firmalar için önemlidir. Bu nedenle küçük ve orta boy işletmelerin (KOBİ), dış piyasaya girme zorluklarını aşma amacıyla barter şirketlerine katıldıkları görülmektedir.

Barter kuruluşları, üyelerine bir çeşit finansman kredisi kullandırma işlevi görmektedirler. Bu süre yurtdışında 12 ay iken Türkiye'de genellikle 9 aydır. Firma satın aldığı mal ve hizmetlerin bedelini 9 ay içinde kendi ürettiği mal ve hizmetle ödemek zorundadır. Aksi halde, süre sonunda borç nakit olarak kapatılmaktadır [5].

Mal ve hizmet bedeli bir uluslararası rezerv para (ABD doları, Alman markı, Euro) üzerinden kaydedildiği için bir değer kaybı sorunu olmamaktadır.

Sistemde üye firmalar, istedikleri mal ve hizmeti aramadan bulabilmekte, tedarik işini, barter şirketinin bilgisayarı ve danışmanı yapmaktadır. Taleplerin barter çalışanları tarafından araştırılması, önemli bir zaman tasarrufu sağlamaktadır.

Barter sisteminden yararlanan üyelerden gelen taleplerin bir araya getirilmesiyle oluşan bilgi borsasından, aşağıdaki bilgilere çok kısa zamanda ulaşmak mümkündür.

- Talep edilen mal ve hizmetler,
- Talepte bulunan firmalar,
- Arz bildiren firmalar,
- Mal ve hizmet fiyatları,
- Barter oranları,
- Talebin sürekli olup olmadığı,
- Talebi artan ve azalan mal ve hizmetler,

III. YASAL DÜZENLEMELER AÇISINDAN BARTER SİSTEMİ

III. 1. Özel Hukuk Düzenlemesi

Ülkemizde barter sistemi hakkında ayrı bir mevzuat bulunmamaktadır. Bu nedenle ilgili işlemlerde Türk Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu'nun genel düzenlemelerinden yararlanılmaktadır.

Barter işlemlerinin temeli, Borçlar Kanununda düzenlenen sözleşmelere dayanır. Borçlar Kanunu'nun 1.Maddesine göre sözleşme, iki tarafın karşılıklı ve birbirine uygun olarak rızalarını beyan etmeleri ile tamamlanmaktadır.

Barter sisteminde alacak ve borç tutarları cari hesap sözleşmesine göre tutulmaktadır.

Türk Ticaret Kanunu'nun 87.Maddesinde cari hesap şu şekilde tanımlanmıştır.

"İki kimsenin para, mal, hizmet ve diğer hususlardan dolayı birbirlerindeki alacaklarını ayrı ayrı izlemekten karşılıklı olarak vazgeçip bunları kalem kalem zimmet ve matlup şekline çevirerek hesabın kesilmesinden çıkacak bakiyeyi isteyebileceklerine dair bulunan mukaveleye cari hesap mukavelesi denir."

Bu maddenin ikinci fıkrasında bu sözleşmenin yazılı olması gerektiği belirtilmiştir.

Barter şirketlerinin görevleri, Türk Ticaret Kanunun'da düzenlenen tellallık müessesesine benzemektedir. TTK'nın 100.maddesi ticaret işleri tellallığını aşağıdaki şekilde tanımlamıştır:

"Taraflardan hiçbirine ticari mümessil, ticari vekil, satış memuru veya müstahdem yahut acente gibi bir sıfatla daimi bir surette bağlı olmaksızın, ücret karşılığında, ticari işlere müteallih mukavelelerin akdi hususunda taraflar arasında aracılık yapmayı meslek edinen kimseye tellal denir."

Barter şirketinin yaptığı işlem alacağın temliki kapsamında değerlendirilebilir. Borçlar Kanunu'nun 162.maddesi uyarınca, anlaşma veya hukuki ilişkinin niteliği engel olmadıkça, alacaklı, borçlunun rızasını almadan alacağını başkasına temlik edebilmektedir. Ayrıca barter sözleşmeleri de B.K. 163.maddesi uyarınca yazılı olarak düzenlenmektedir.

Takas,Borçlar kanunu hükümleri uyarınca borcu sona erdiren sebeplerden birisidir. Borçlar Kanunu'nun 118 – 124 .maddelerinde takas müessesesi düzenlenmiştir.

III.2. Kamu Hukuku Düzenlemesi

Dış ticaret işlemlerinde barter sisteminden yararlanılması durumunda bu işlemler, aşağıdaki yasal düzenlemeler kapsamında değerlendirilir ;

- Türk Parası Kıymetini Koruma Kanunu,
- Gümrük Kanunu,
- İthalat Rejim Kararları,
- İhracatın Düzenlenmesi ve Desteklenmesine İlişkin Karar,
- Bunlara bağlı olarak çıkarılan Tüzük, Yönetmelik, Tebliğ ve Genelgeler,

Genel olarak, mal takası esasları ithalat – ihracat mevzuatında, ödeme esasları ise kambiyo mevzuatında yer almaktadır.

Barter işlemleri yapanların vergi mevzuatımız karşısındaki sorumlulukları aşağıdaki başlıklarda toplanabilir:

- Barter birim parası elde eden bir mükellef, Vergi Usul Kanunu uyarınca düzenlenmesi gereken belgeleri düzenlemek zorundadır.

- Barter sisteminde yer alan mal ve hizmetin değeri, VUK'nun "Değerleme" hükümleri çerçevesinde belirlenir. Bu bedel VUK'nun 267.maddesinde belirtilen emsal bedelinden düşük olamaz.

- Yukarıda belirtilen değer,KDV matrahında esas olarak alınır

- Barter şirketleri, üyelere aldıkları tüm komisyon, aidat vs. ödemeler için VUK.'da belirtilen belgeleri düzenlemek ve bu tutarlar üzerinden KDV hesaplamak zorundadırlar.

- Yurt dışında yerleşik barter şirketi ile işlem yapılmış ise, bu şirketin Türkiye'de iş yeri ve daimi temsilcisi genel hükümlere göre vergilendirilir. Şirketin Türkiye'de iş yeri ve temsilcisi yoksa, barter şirketinin hizmetinden Türkiye'de yararlanan gelir veya kurumlar vergisi mükellefi, yaptığı ödemeler üzerinden KDV Kanunu'nun 9.maddesi hükmü uyarınca sorumlu sıfatıyla KDV hesaplar. Bunu 2 no'lu KDV beyannamesi ile beyan eder.

- Taraflar arasında yazılı olarak düzenlenecek tüm sözleşmeler, Damga Vergisi Kanunu'nun 1.maddesine göre damga vergisine tabidir.

IV. BARTER İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

IV.1. Tek Düzen Hesap Planına Göre Barter Üyesi İşletmelerin Kullanacakları Hesaplar

100	KASA
120	ALICILAR
121	00 Barter İşlemler Hs.
153	TİCARİ MALLAR HS.
191	İNDİRİLECEK KDV HS.
320	SATICILAR HS.
320	00 Barterli İşlemler Hs.
320	01 Barterli İşlemler Komisyon Gideri Hs.
600	YURT İÇİ SATIŞLAR HS.
620	SMM
653	KOMİSYON GİDERLERİ HS.

IV.2. Üye İşletmelerin Barter Sistemi ile Mal Veya Hizmet Satın Alma İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

IV.2.1. Mal veya Hizmet Satın Alma Kaydı

Üye barter sistemi ile mal veya hizmet satın aldığı anda işletmenin yapması gereken yevmiye kaydı şu şekildedir [6] :

----- / -----		
153	TİCARİ MALLAR HS.	XX
191	İNDİRİLECEK KDV HS.	XX
	320 SATICILAR HS.	XX
	300 Barterli İşlemler Hs.	
----- / -----		
653	KOMİSYON GİDERLERİ HS.	XX
191	İNDİRİLECEK KDV HS.	XX
	320 SATICILAR HS.	XX
	320 01 Barterli İşlemler Komisyon Gideri Hs.	
----- / -----		

IV.2.2. Borcun Ödenmesi

Barter işlemi yapan firma, borçlu ise ya sisteme mal satarak ya da günü gelince nakit olarak borcunu öder. Eğer mal alan şirket borcunu sisteme öderken ortaya kur farkı çıkmış ise bu farkı kayıtlarına finansman gideri olarak kaydeder. Satıcı ise bu farkı Kur Farkı Geliri olarak kayıtlarına geçirir [7].

----- / -----		
320	SATICILAR HS.	XX
	320 00 Barterli İşlemler Hs.	
	320 01 Barterli İşlemler Komisyon Gideri Hs.	
	100 KASA HS.	XX
----- / -----		

IV.3. Üye İşletmelerin Barter Sistemi İle Mal Veya Hizmet Satma İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

IV.3.1. Mal veya Hizmet Satma İşlem Kaydı

Üye Barter sistemi ile mal veya hizmet sattığında işletmenin yapması gereken yevmiye kaydı şu şekildedir :

----- / -----		
620	SMM	XX
	153 TİCARİ MALLAR HS.	XX
----- / -----		
120	ALICILAR HS.	XX
	120 00 Barter İşlemler Hs.	
	600 YURT İÇİ SATIŞLAR HS.	XX
	391 HESAPLANAN KDV HS.	XX
----- / -----		
653	KOMİSYON GİDERLERİ HS.	XX
191	İNDİRİLECEK KDV HS.	XX
	320 SATICILAR HS.	XX
	320 01 Barterli İşlemler Komisyon Gideri Hs.	
----- / -----		

IV.3.2. Borcun Tahsili

----- / -----		
100	KASA HS.	XX
	120 ALICILAR	XX
	120 00 Barter İşlemler Hs.	
----- / -----		
320	SATICILAR	XX
	320 01 Barterli İşlemler Komisyon Gideri Hs.	
	100 KASA HS.	XX
----- / -----		

V. SONUÇ

Günümüzde firmaların daha fazla kar sağlama çabaları, satışların artırılmasında çok, maliyetlerin düşürülmesi esasına dayanmaktadır. Böylece firmalar aynı miktar satış hacmi ile daha fazla kar elde etmeye çalışmaktadırlar.

Kısa dönemde mal ve hizmetin kalitesinden ödün vermeden maliyetleri düşürmek ancak paranın maliyetini düşürmek ile mümkündür. Bu açıdan barter sisteminin önemi anlaşılmaktadır. Barter'in dünya ticaretindeki payının giderek artacağı tahmin edilmektedir. Çünkü barter sisteminde para kullanılmadığından paranın maliyeti hemen hemen sıfır olmaktadır. Bu açıdan barter uygulaması ucuz bir finansman şeklidir. Satın almalarda maliyet düşüşü avantajı, satışta da pazarlama imkanları sağlamaktadır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- [1] Gürsoy, Celal, **Türkiye’de ve Dünyada Barter Sisteminin Çalışması**, İGEME,Sayı 9 ,1999.
- [2] -----, “Yurtiçi Barter Krizi Yenmenin İlacı Oldu”, **Ekonomist**, 17.07.1994.
- [3] Solak, Sadık, “Barter Leasing”, **Barter Ekonomi Dergisi**, Sayı: 16, 1995
- [4] OECD, **Countertrade, Developing Country Practices**, 1988.
- [5] Sahici, Esra, “Barter Yapan Hem Kazanıyor, Hem Kazandırıyor”, **Para Dergisi**, Sayı :149, 1998.
- [6] www.ihlas-barter.com.tr, 16.Şubat.2000.
- [7] Şimşek, M. Sırrı, “Barter İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi”, **Barter Ekonomi Dergisi**, Sayı:16, 1999.
- [8] Vergi Usul Kanunu.
- [9] Gelir Vergisi Kanunu.
- [10] Kurumlar Vergisi Kanunu.
- [11] Katma Değer Vergisi Kanunu.
- [12] Türk Ticaret Kanunu.
- [13] Borçlar Kanunu.
- [14] Türk Parası Kıymetini Koruma Kanunu.
- [15] Gümrük Kanunu.
- [16] İthalat Rejim Kaynakları.
- [17] www.ihlas-barter.com.tr, 16.02.2000.